

Wat als ... de supernota ingevoerd wordt?

TEKST

Babs De Vocht

Denken dat de 'supernota' van formateur De Wever voor een toekomstige federale regering niet meer zou bestaan en alles terug naar af is, zou naïef zijn. Op zijn minst geeft de nota aan welke richting de formateur wou inslaan en welke richting een toekomstig regeerakkoord uit kan gaan. Terecht stelden leden al heel wat 'Wat als-vragen' over de impact van de feitelijke aanvallen op het openbaar pensioen. 'Wat kunnen de maatregelen betekenen voor mijn pensioen? Wat met de verworvenheden waar we jarenlang voor hebben gestreden via sociaal overleg? Jouw pensioen vormt immers een essentieel onderdeel van je loopbaan en is zorgvuldig opgebouwd als welvaartsvast gegeven. Zulke akkoorden breek je niet zomaar. Een verantwoord, evenwichtig en toekomstgericht beleid moet vertrekken vanuit de werkbaarheid en de aantrekkelijkheid van de loopbanen waar sociale afspraken over pensioenen duurzaam deel van uitmaken.

In dit artikel zetten we vier belangrijke bouwstenen van je pensioen in de schijnwerpers. We duiden de 'waarom' van de bouwstenen en de 'wat als' hieraan geraakt zou worden.

Wat als het tantième afgeschaft wordt?

In de 'supernota' staat een voorstel om de berekening van het aantal in het onderwijs gewerkte jaren om op pensioen te kunnen gaan te verstrengen. Het tantième, meer gekend als de 1/55, zou geschrapt worden. Het nodige aantal loopbaanjaren

voor je pensioen varieert volgens je leeftijd. Op 60-jarige leeftijd zijn dat 44 loopbaanjaren, op 61 jaar en 62 jaar 43 loopbaanjaren en op 63 jaar nog 42 loopbaanjaren. In de pensioenwetgeving vandaag staat dat als je een beroep uitoefent dat uitputtender, gevaarlijker of ongezonder is, je een voordelig tantième krijgt om die loopbaanjaren te berekenen. Jouw job in onderwijs valt daaronder.

Het tantième zorgt er voor dat elk jaar dat je werkt wordt gerekend als een jaar plus een halve maand. Je werk weegt zo zwaarder door en je geraakt sneller aan de nodige gewerkte jaren om op pensioen te kunnen.

De afschaffing van het tantième heeft ook direct invloed op de berekening van je pensioenbedrag. Door het tantième kom je sneller aan de nodige loopbaanjaren voor een volledig pensioen. Zonder het tantième behaal je pas een volledige loopbaan na 540 maanden of 45 jaar dienst en daalt het pensioenbedrag met 5,6% netto.

Juf Heidi en juf Saima zijn goede vriendinnen die elkaar al heel lang kennen. Ze volgden samen de opleiding onderwijzer, studeerden samen af en hadden beide direct een plekje op een lagere school. Ze hebben heel hun carrière ononderbroken gewerkt.

Juf Heidi heeft een hele loopbaan aan het tantième 1/55 kunnen werken. Zij kan volgens de combinatie van leeftijds- en loopbaanvoorwaarden volgens het tantième op 61 jaar op pensioen te gaan.

Juf Saima heeft tijdens haar loopbaan enkel het tantième 1/60e gekend. Bij haar tellen de loopbaanjaren niet zwaarder door. Ondanks dezelfde leeftijd en hetzelfde aantal loopbaanjaren, zal zij pas op pensioen kunnen gaan vanaf 63 jaar.

Wat als je pensioenbedrag op meer jaren berekend wordt?

Je pensioen wordt vandaag berekend op basis van de gemiddelde wedde van de laatste tien jaar van je loopbaan. In de 'supernota' stond dat de Arizona-coalitie vanaf 1 januari 2025 die berekening wil maken op het loon van de laatste 20 jaar. Vanaf 2045 zou dat zelfs op basis van de laatste 40 jaar zijn. Wat betekent dat?

Jouw wedde hangt vast aan het barema waarbinnen je werkt. Zo ken je loonsverhogingen als je een bepaalde anciënniteit in je loopbaan bereikt. Deze loonsprongen nemen af naarmate je loopbaan langer wordt. De laatste loonsprong of loontrap is vandaag op 36 jaar anciënniteit. Als je naar de laatste 10 jaar van je loopbaan kijkt, wordt je pensioen berekend op basis van je loon tijdens de twee hoogste salarisstappen die je hebt bereikt. Wordt je pensioen berekend op de laatste 20 jaar van je loopbaan, dan zijn dit niet de twee laatste loontrappen, maar meerdere lagere loontrappen. De verstrenging van de berekeningswijze resulteert in een lager pensioenbedrag. Simulaties tonen aan dat deze verandering een daling van je nettopensioen kan betekenen van 2% op 20 jaar tot 16% op 40 jaar, afhankelijk van je functie en het aantal gewerkte jaren.

Juf Heidi verjaart op 16 november en mag op 1 december 2024 op pensioen. Na een hele loopbaan heeft ze dan voldoende loopbaanjaren om op 61-jarige leeftijd te stoppen met werken. Haar pensioen wordt op de laatste 10 jaar van haar loopbaan berekend.

Juf Saima verjaart op 24 december. Ook zij heeft voldoende loopbaanjaren om op 61-jarige leeftijd op pensioen te gaan. Aangezien ze in december verjaart, gaat haar pensioen pas in vanaf 1 januari 2025. Het pensioen van Saima wordt op 20 jaar berekend en is plots 52,20 euro lager dan dat van juf Heidi.

Wat als de gelijkgestelde periodes verminderen?

Gelijkgestelde periodes zijn periodes waarin je, ondanks dat je niet werkt, toch pensioenrechten opbouwt. Deze periodes zijn 'aanneembare' diensten voor je pensioen. Denk hierbij aan ziekte, zwangerschap of periodes waarin je zorgtaken opneemt voor jonge kinderen of zorgbehoevende ouders. Deze periodes zijn maatschappelijk nodig en rechtvaardig. Er is nu een voorstel om deze gelijkgestelde periodes te beperken tot wat 'maatschappelijk te verantwoorden is', zoals ziekte of zorg. Periodes van brugpensioen, langdurige werkloosheid en landingsbanen zouden niet langer meetellen. Gevolg? Voor velen een daling van het pensioenbedrag. Het gaat vooral om vrouwen of alleenstaanden die de combinatie werk, gezin en zorg op zich nemen en waarvoor de huidige verlostelsels niet voldoende hun noden kunnen opvangen. Vele collega's in onderwijs zijn in deze situatie.

Wat met de verworvenheden waar we jarenlang voor hebben gestreden via sociaal overleg?

>> **Wat als de perequatie geschrapt wordt?**

De perequatie is een belangrijk mechanisme dat ervoor zorgt dat de pensioenen van gepensioneerde ambtenaren, zoals leerkrachten, gelijke tred houden met de lonen van actieve ambtenaren. Dit betekent dat wanneer de lonen van werkende leerkrachten in het onderwijs stijgen, de pensioenen van gepensioneerde leerkrachten automatisch worden

aangepast om deze stijging te weerspiegelen.

Het idee hierachter is dat het pensioen gezien wordt als een uitgestelde bezoldiging; een systeem van solidariteit voor jarenlange dienst die ook na het beëindigen van de actieve loopbaan in waarde blijft stijgen.

We beschouwen het pensioen als een deel van de totale beloning voor onze arbeid, zij het een deel dat pas na de actieve loopbaan wordt uitgekeerd. Een van de belangrijkste gevolgen van het schrappen van de perequatie is dat die band met het salaris verdwijnt. Zonder perequatie zouden pensioenen statisch worden en niet meer meegroeien met de loonontwikkelingen van actieve werknemers.

Dat is een significante ingreep in gemaakte afspraken en terechte verwachtingen van mensen die hun carrière in onderwijs opbouwden. Gepensioneerden zullen hun levensstandaard niet kunnen handhaven omdat hun inkomen achterblijft bij de stijgende kosten van levensonderhoud.

Het perequatiesysteem is al in 2024 hervormd door een aftoppingsmechanisme toe te passen. Dit betekent dat de stijging van de pensioenen begrensd wordt waardoor extreme verhogingen vermeden worden. De aftopping kwam er om de kosten van het systeem beter beheersbaar te maken en het systeem zo duurzamer te maken.

Meester Dirk is sinds september 2014 op pensioen na een volledige loopbaan.

Dankzij de uitwerking van de laatste twee cao's die het COV mee onderhandeld heeft, zijn de lonen in onderwijs gestegen en stegen de pensioenen dus ook dankzij het perequatiesysteem. Zonder het perequatiesysteem zou het pensioen van Dirk vandaag netto 3,6% lager zijn.